

Ks. Adam Młynarczyk

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego - Warszawa

mlynarczyk@mailplus.pl

ORCID: 0000-0003-1303-1036

Submitted: 11.05.2025; accepted: 14.05.2025.

RECENZJA

G. Dzierżon, R. Kamiński,

***Brak rozeznania oceniającego w świetle wyroków Roty Rzymskiej
wydanych w 2021 roku*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała
Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2023, ss. 238**

Trybunał Roty Rzymskiej to przede wszystkim trybunał apelacyjny Stolicy Apostolskiej (por. kan. 1444 KPK), a co za tym idzie organ sprawujący władzę sądowniczą. Jednak konstytucja apostolska papieża Franciszka *Praedicate evangelium*, regulująca działanie Kurii Rzymskiej wskazuje, że oprócz powyżej wymienionej funkcji, ma on za zadanie również troszczyć się o jednolitość orzecznictwa i służyć pomocą trybunałom niższych stopni (por. art. 200 §1 PE). Sama Rota Rzymska to zadanie realizuje między innymi poprzez publikowanie wybranych orzeczeń w serii wydawniczej *Decisiones seu sententiae*. Nie jest to jednak jedyne źródło, dzięki któremu można poznać jurysprudencję rotalną.

Pomocą w realizacji troski o jednolitość orzecznictwa w sprawach małżeńskich jest również opracowanie ks. Gintera Dzierżona i ks. Rafała Kamińskiego CSMA, wydane nakładem Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, noszące tytuł *Brak rozeznania oceniającego w świetle wyroków Roty Rzymskiej wydanych w 2021 roku*. Autorzy tego opracowania to kanoniści zatrudnieni na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

w Warszawie. Ks. prof. dr hab. Ginter Dzierżon jest prezbiterem diecezji gliwickiej, autorem licznych opracowań z zakresu norm ogólnych prawa kanonicznego i kanonicznego prawa małżeńskiego. Pełni również funkcję obrońcy węzła małżeńskiego w trybunale diecezji gliwickiej. Ks. dr hab. Rafał Kamiński jest prezbiterem Zgromadzenia św. Michała Archaniola i sędzią Sądu Metropolitalnego w Warszawie oraz prodziekanem Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW.

Omawiana publikacja składa się ze wstępu, szesnastu wyroków opatrzonych komentarzem, zakończenia, bibliografii oraz streszczeń zredagowanych w języku polskim i angielskim. We wstępie ks. Dzierżon wskazuje, że „konkluzje komentatorów nie dotyczą uzasadnień prawnych orzeczeń, ponieważ koncept *discretio iudicii* audytorów rotalnych we wszystkich przebadanych sentencjach opiera się na podobnych założeniach jurydyczno-epistemologicznych oraz liniach interpretacyjnych” (s. 9). Dzięki przyjęciu takiego pryncypium metodologicznego praca z powodzeniem może być określona jako wnosząca novum w naukową dyskusję nad zagadnieniem rozeznania oceniającego, ponieważ nie stanowi komentarza do szeroko dotychczas opracowanego zagadnienia samej koncepcji *discretio iudicii*, lecz skupia się na pogłębionej analizie warstwy faktycznej poszczególnych wyroków. Należy nadmienić, że to właśnie stany faktyczne są czynnikiem charakteryzującym się wysoką dynamiką zmian.

Żaden z szesnastu wyroków stanowiących podstawowe źródła omawianej publikacji nie został dotychczas opublikowany. To stanowi kolejny atut pracy. W książce księży Dzierżona i Kamińskiego w odniesieniu do każdej sentencji przyjęto jednolitą strukturę jej prezentacji, zasadniczo zgodną z konstrukcją wyroków rotalnych: przebieg sprawy, uzasadnienie prawne, uzasadnienie faktyczne. Autorzy wzbogacają każdy wyrok o krótki komentarz.

W zakończeniu ks. G. Dzierżon dokonał podsumowania treści wyroków w uporządkowany, czytelny sposób wyznaczony przez przyjętą systematykę. Czytelnik znajdzie tam odniesienie do części prawnej uzasadnień rozstrzygnięć rotalnych (niezdolność konsensualna do zawarcia małżeństwa, koncept rozeznania oceniającego, udział i rola biegłych w procesie) a także – co wydaje się bardziej istotne w optyce przyjętej metodologii badawczej – do części faktycznej, gdzie omówiono zagadnienia wieku nupturientów, różnic kulturowych oraz religijnych, postaw hedonistycznych, życia w związku „na próbę”, czasu pożycia małżeńskiego tudzież środowiska rodzinnego. W tej części znajdują się również odniesienia do poszczególnych sentencji, co ułatwia odnalezienie interesującego czytelnika zagadnienia w treści całej publikacji.

Po zasadniczej części publikacji umieszczono rzetelnie opracowaną bibliografię, w której skład weszły nie tylko komentowane wyroki, lecz również bogata (obejmująca bez mała 90 pozycji) literatura zarówno polskojęzyczna (35 pozycji) i obcojęzyczna (głównie opracowania w języku włoskim). Książkę wieńczy streszczenie w języku polskim i angielskim. Pozostaje mieć nadzieję, że niniejsza praca zostanie

życzliwie przyjęta w środowisku polskiej kanonistyki, na co w pełni zasługuje. Wypada wyrazić wdzięczność autorom, którzy podjęli się imponującej pracy, prezentującej szczegóły najnowszej jurysprudencji rotalnej, która może stać się relewantną pomocą zarówno dla sędziów trybunałów kościelnych, obrońców węzła małżeńskiego, adwokatów, jak i wszystkich osób zainteresowanych kanonicznym prawem małżeńskim.